

УДК 343.1(477)
DOI 10.32782/2523-4269-2025-93-170-174

Церкунік Людмила Василівна,
аспірант кафедри кримінальної юстиції
навчально-наукового інституту права та психології
(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8183-0362>

ПІДСТАВИ ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Автором проаналізовано шлях до формування, а також перспективи реалізації стратегічних цілей, задекларованих у Національній стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року. Зауважено на тому, які саме пілотні проєкти запроваджено та реалізуються в Україні й спрямовані на імплементацію міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, в практичну діяльність.

Особливу увагу приділено стану реалізації пілотного проєкту – Програми відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими в учиненні кримінального правопорушення, перебігу його реалізації та проблемі відсутності належного нормативно-правового врегулювання результатів застосування вказаної Програми.

Обґрунтовано значення відновних процедур для неповнолітніх у кримінальному провадженні, необхідність доповнення підстав для зупинення досудового розслідування в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх такою, як виконання умов медіаційної угоди.

Звернено увагу на передбачений Стратегією інститут виведення неповнолітнього з кримінального провадження. Акцентовано увагу на необхідності зупинити досудове розслідування в кримінальних провадженнях про правопорушення у зв'язку з початком процедури виведення неповнолітнього з кримінального провадження.

Ключові слова: зупинення, неповнолітні, підозрюваний, відновне правосуддя, медіація, виведення з кримінального провадження, закриття кримінального провадження.

Постановка проблеми. Національною стратегією захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року та операційним планом заходів з її реалізації значну увагу приділено питанням щодо напрацювання змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо застосування відновного правосуддя стосовно неповнолітніх під час кримінального провадження, запровадження інституту виведення неповнолітніх із системи кримінального судочинства, надання прокурору повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх у разі вчинення ними кримінальних проступків та нетяжких злочинів, а також вчинення неповнолітніми суспільно небезпечних діянь, які підпадають під ознаки таких правопорушень, напрацювання змін до законодавства України щодо впровадження та врегулювання порядку здійснення заходів, зокрема реінтеграційного й реабілітаційного характеру для дітей, яких виведено з кримінального провадження, тощо, однак сам механізм реалізації таких заходів наразі відсутній, а тому потребує аналізу й теоретичного опрацювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти роботи з неповнолітніми, захисту їх найкращих інтересів під час здійснення досудового розслідування в кримінальному провадженні є предметом досліджень багатьох українських учених, як-от Ю. Аленін, Ю. Грошевий, О. Капліна, О. Кучинська, В. Романюк, Д. Сергєєва, О. Хахуцяк, О. Яновська, однак оскільки вищезазначені питання щодо можливостей виведення

неповнолітнього з кримінального провадження, застосування відновлювальних процедур тільки планується, то окремі елементи таких процесів наразі не розроблені й не систематизовані.

Мета дослідження – проаналізувати та спрогнозувати можливі механізми ефективної реалізації процесу виведення неповнолітнього з кримінального провадження під час досудового розслідування та застосування до неповнолітнього відновлювальних процедур.

Виклад основного матеріалу. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 липня 2025 р. № 708-р «Про схвалення Національної стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2028 роках» [1] схвалено Національну стратегію захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року, а також затверджено операційний план заходів з реалізації у 2025–2028 роках Національної стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року.

Ця Стратегія, відповідно, ґрунтується на положеннях Конвенції про права дитини; Мінімальних стандартних правил ООН, що стосуються відправи правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила), 1985 рік; Керівних принципів ООН щодо запобігання злочинності серед неповнолітніх (Ер-Ріядські керівні принципи), 1990 рік; Міжнародних стандартів здійснення правосуддя щодо підлітків, позбавлених волі (Гаванські правила), 1990 рік; Мінімальних стандартних правил ООН щодо заходів

впливу, не пов'язаних з ув'язненням (Токійські правила), 1990 рік; Керівних принципів ООН щодо судочинства у питаннях дітей-жертв і дітей-свідків злочинів, 2005 рік; Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, 2007 рік; Керівних принципів Комітету Міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, 2010 рік; інших міжнародних стандартів, директив ЄС та рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи щодо питань забезпечення прав дитини та здійснення правосуддя щодо дітей. Стратегія узгоджується з Національною стратегією у сфері прав людини, затвердженою Указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 119, яка є рамковою для забезпечення всіх прав людини, зокрема прав дитини.

Національна стратегія захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року є черговим кроком у формуванні системи ювенальної юстиції та імplementації міжнародного права із забезпечення прав та найкращих інтересів дитини у сфері правосуддя.

Починаючи з 2009 року до 2016 року в Україні виконувалася Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року (затверджена Законом України від 5 березня 2009 р. № 1065-VI), метою якої було об'єднання в єдину систему зусиль держави щодо захисту прав дитини і яка визначила перші кроки та завдання щодо створення системи ювенальної юстиції.

Продовження імplementації положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини, створення дружнього до дитини середовища відповідно до міжнародних стандартів та пріоритетів Стратегії Ради Європи з прав дитини на 2016–2021 роки забезпечило виконання Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 453 (Офіційний вісник України, № 48, ст. 1673) [2].

Для розв'язання основних проблем у сфері юстиції щодо дитини та подальшого впровадження міжнародних стандартів здійснення правосуддя щодо неповнолітніх розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 року № 1027 схвалено Національну стратегію реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року [3].

Починаючи з 2023 року і по сьогодні процес імplementації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність реалізується в межах низки пілотних проєктів, зокрема:

– наказом Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України від 01.06.2023 № 150/445/2077/5/187 «Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо імplementації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність» (зі змінами) [4], з 01.07.2025 поширено указаний пілотний проєкт на всю територію держави. Цим пілотним проєктом передбачено запровадження спеціалізації дізнавачів, слідчих, прокурорів, інших дотичних суб'єктів у сфері ювенальної юстиції, створення та організацію діяльності спеціалізованих підрозділів, запровадження та проведення спеціалізованого навчання, тощо;

– наказом Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора від 07.02.2023 № 493/5/67/32 «Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо залучення психологів до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через

регіональні / міжрегіональні центри з надання безоплатної правничої допомоги» [5] створено Реєстр психологів, які залучаються до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через регіональні/міжрегіональні центри з надання безоплатної правничої допомоги, до якого вже включено 587 психологів;

– наказом Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора від 22.07.2024 № 2176/5/501/176 «Про реалізацію пілотного проєкту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення (далі – Програма)» [6] з 09.09.2024 запроваджено пілотний проєкт на території держави. Указана Програма може бути застосована в разі: наявності потерпілої сторони – фізичної особи, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридичної особи, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди; наявності неповнолітнього, який є підозрюваним чи обвинуваченим у вчиненні кримінального правопорушення; визнання неповнолітнім факту наявності події кримінального правопорушення; згоди неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого й потерпілого на участь у Програмі. Наразі до Реєстру медіаторів включено за результатом проведених конкурсів понад 180 медіаторів, які можуть брати участь у реалізації Програми. З метою реалізації Програми слідчим, дізнавачем, прокурором роз'яснюються умови Програми неповнолітньому підозрюваному й потерпілому, медіаторами проводиться медіація між потерпілим та неповнолітнім підозрюваним чи обвинуваченим; наразі результати медіації вже враховано в низці судових рішень;

– наказом Міністерства юстиції України, Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я від 26.07.2024 № 2218/5/180/523/352-Н/1306 «Про затвердження Порядку реалізації пілотного проєкту щодо запровадження центрів захисту дитини (за моделлю Барнахус)» [7] затверджено указаний Порядок, чим розпочато процес імplementації моделі «Барнахус». Так, починаючи з 2019 року триває процес створення мережі Центрив для надання комплексної психологічної, правничої, соціальної, медичної та інших видів допомоги дітям-потерпілим і свідкам моделі «Барнахус» (наразі всього відкрито 15 таких центрів в Україні) у провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством, що втілюється за підтримки Представництва Дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) в Україні.

Уважаємо необхідним зазначити, що одним із ключових стратегічних міжнародних документів для України на найближчий період є Стратегія Ради Європи з прав дитини на 2022–2027 роки «Права дитини на практиці: від стабільної реалізації до спільного новаторства» в межах Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та відбудова» на 2023–2026 роки, спрямована на просування захисту та заохочення прав дитини по всій Європі.

Стратегія Ради Європи визначає, разом з іншими пріоритетами Ради Європи та її держав-членів, стратегічні цілі: рівні можливості та соціальне включення для всіх дітей; дружнє до дитини правосуддя для всіх дітей тощо.

Саме ці та низку інших цілей сформульовано в схваленій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 липня 2025 р. Національній стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року та затвердженому операційному плані заходів з її реалізації у 2025–2028 роках.

Незважаючи на те що в Україні вже зроблено певні кроки, спрямовані на захист прав дитини в кримінальному провадженні, деякі важливі аспекти все ще залишаються невирішеними.

Практика реалізації Програми відновного правосуддя свідчить про необхідність урегулювати на законодавчому рівні питання застосування результатів відновного правосуддя під час здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх, напрацювання механізму зупинення досудового розслідування на період виконання медіаційної угоди, а також зупинення досудового розслідування з метою виведення неповнолітнього з кримінального провадження.

Виведення дітей, які перебувають у конфлікті із законом, із системи кримінального судочинства і часте направлення їх для надання послуг на рівні громад широко практикується в багатьох правових системах. Ця практика допомагає запобігти настанню низки негативних наслідків, можливої участі неповнолітніх у подальших провадженнях у системі ювенальної юстиції.

Завданнями, спрямованими на розв'язання наявної проблеми, визначено запровадження на законодавчому рівні відновних процедур для неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінальних правопорушень, а також можливості виведення їх із системи кримінального судочинства.

На нашу думку, не менш важливим є такий підхід у вирішенні питань стосовно неповнолітніх, малолітніх осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння до досягнення віку кримінальної відповідальності.

Саме питанню виведення неповнолітнього з кримінального провадження відведено окремі завдання операційного плану заходів з реалізації у 2025–2028 роках Національної стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року.

Зокрема, напрацювання змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо застосування відновного правосуддя під час здійснення кримінального провадження, а також інституту виведення із системи кримінального судочинства, напрацювання змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх у разі вчинення ними кримінальних проступків та нетяжких злочинів, а також вчинення неповнолітніми суспільно небезпечних діянь, які підпадають під ознаки таких правопорушень, напрацювання змін до законодавства України щодо впровадження та врегулювання порядку здійснення заходів, зокрема реінтеграційного та реабілітаційного характеру для дітей, яких виведено з кримінального провадження, тощо.

Аналізуючи завдання вказаного операційного плану заходів з реалізації у 2025–2028 роках Національної стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року, можливо очікувати закріплення в кримінальному процесуальному законодавстві України змін щодо надання прокурору або суду повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх у разі вчинення ними кримінальних проступків та нетяжких злочинів, а також суспільно небезпечних діянь, які підпадають під ознаки правопорушень зазначеної категорії, із застосуванням відновних заходів, внесення відповідних змін у Кримінальний кодекс України щодо передбачення такої підстави для закриття кримінального провадження, а також напрацювання змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо застосування Програми відновного правосуддя для неповнолітніх в кримінальному провадженні, яка вже

реалізується в межах пілотного проекту, а також стосовно процедури виведення неповнолітнього із системи кримінального судочинства, напрацювання змін до законодавства України щодо впровадження та врегулювання порядку здійснення заходів, зокрема реінтеграційного та реабілітаційного характеру для дітей, яких виведено з кримінального провадження.

Слід відмітити також, що саме в цій Стратегії сформульовано терміни «дитина в контакт з законом» та «дитина в конфлікті з законом». Ці терміни в законодавстві України наразі не закріплено, що потребує виправлення й подальшого закріплення в кримінальному процесуальному законодавстві.

Відповідно до Порядку реалізації пілотного проекту Програми відновного правосуддя, його можливо застосувати лише до неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення, тобто після здійснення такої процесуальної дії в процесі досудового розслідування як повідомлення особи про підозру.

Водночас слід звернути увагу й на те, що наразі надання згоди неповнолітнім підозрюваним під час досудового розслідування в кримінальному провадженні на передавання його персональних даних до відповідного підрозділу з надання правничої допомоги та медіатора для подальшого вирішення питання щодо участі в Програмі відновного правосуддя, при дотриманні та виконанні інших обов'язкових умов її реалізації, навіть надання згоди на участь у Програмі та подальше укладення медіаційної угоди чи її виконання, не створюють обов'язку ухвалювати слідчим, прокурором, судом тих чи інших процесуальних рішень, а має здебільшого рекомендаційний характер та значення іншої обставини, яка пом'якшує покарання та враховується при винесенні рішення судом.

За таких обставин доцільним, на нашу думку, може стати процесуальна можливість слідчого, прокурора, суду винести рішення про зупинення досудового розслідування (судового провадження) в кримінальному провадженні в разі початку реалізації Програми відновного правосуддя, тобто з моменту укладення медіаційної угоди на визначений строк, після завершення якого та з урахуванням виконання умов такої угоди мати змогу відновити досудове розслідування й ухвалити рішення або про закриття такого кримінального провадження, або про направлення до суду в загальному порядку.

Крім того, важливим, на нашу думку, може стати закріплення в кримінальному процесуальному законодавстві України змін стосовно надання прокурору або суду повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх у разі вчинення ними кримінальних проступків та нетяжких злочинів, а також суспільно небезпечних діянь, які підпадають під ознаки діянь зазначеної категорії, у межах процедури виведення неповнолітніх з кримінального провадження.

Доречним вважаємо у вказаному випадку розділяти закріплення в кримінальному процесуальному законодавстві України змін стосовно надання повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх у разі вчинення ними кримінальних проступків та нетяжких злочинів, від надання повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх у разі вчинення ними суспільно небезпечних діянь, які підпадають під ознаки діянь зазначеної категорії.

Це розмежування викликане тим, що в разі встановлення, що при вчиненні неповнолітнім кримінального проступку та нетяжкого злочину, моментом

встановлення такого факту стане повідомлення неповнолітньому про підозру, а при наданні повноважень на закриття кримінального провадження щодо неповнолітніх, у разі вчинення ними суспільно небезпечних діянь, які підпадають під ознаки діянь зазначеної категорії, однак не досягли віку кримінальної відповідальності, така процесуальна дія як повідомлення про підозру в учиненні злочину чи проступку не передбачена, оскільки відсутній обов'язковий елемент складу кримінального правопорушення – суб'єкт.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, у кримінальному процесуальному законодавстві слід передбачити такий механізм, як виведення дитини у конфлікті із законом з кримінального провадження, про початок якого може ухвалити рішення (постанову) прокурор одночасно з повідомленням неповнолітньому про підозру в учиненні нетяжкого кримінального правопорушення чи проступку або при встановленні ознак вчинення суспільно небезпечних діянь, які мають їх ознаки, неповнолітніми (малолітніми), що не досягли віку кримінальної відповідальності.

Ухвалюючи рішення про виведення неповнолітнього (малолітнього) з кримінального провадження, доцільним може бути рішення про зупинення досудового розслідування з одночасним направленням неповнолітнього (малолітнього) на обов'язкове проходження відновлювальних програм (у межах Програми відновного правосуддя і процедури медіації (за наявності потерпілого, тощо), проходження курсу корекційної роботи з психологом, вжиття заходів з ресоціалізації, реінтеграції тощо) на необхідний для їх проходження строк.

За результатами проходження вказаної програми відновити досудове розслідування та направити до суду відповідне клопотання щодо закриття кримінального провадження, а в разі необхідності – про доповнення

програми відновлення, перегляд засобів ресоціалізації / реінтеграції тощо.

Винесення прокурором постанови про виведення неповнолітнього з кримінального провадження та зупинення досудового розслідування у зв'язку з таким рішенням, а також направлення неповнолітнього для проходження відновлюваних програм, різноманітних навчань, роботи з психологом тощо можуть позитивно вплинути як на самого неповнолітнього, запобігти вчиненню ним кримінальних правопорушень у майбутньому, так й опосередковано – на його оточення, зменшивши так навантаження на судову систему, а головне – забезпечити реалізацію стосовно кожного такого неповнолітнього тих заходів, які матимуть позитивний вплив саме на нього.

Фактично рішення про зупинення досудового розслідування щодо неповнолітнього матиме на меті зупинити проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на притягнення особи до передбаченої кримінальної відповідальності, і призупинити так кримінальне переслідування з умовою виконання заходів з відновлення.

Звісно, потрібно врахувати й ту обставину, що не завжди неповнолітній зможе ефективно пройти дібрані йому програми, через що доцільним є саме ухвалення рішення про зупинення досудового розслідування та, відповідно, у подальшому – можливості відновлення досудового розслідування й направлення кримінального провадження до суду в загальному порядку, наприклад, у разі вчинення неповнолітнім повторно тяжких чи особливо тяжких злочинів.

Отже, інститут зупинення досудового розслідування в кримінальному провадженні може бути ефективним інструментом у виконанні завдань, які стоять перед законодавцем, зокрема з метою забезпечення найкращих інтересів дитини, яка з тих чи інших причин потрапила в конфлікт із кримінальним законом.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Національної стратегії захисту прав дитини у сфері юстиції на період до 2028 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2028 роках : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 липня 2025 р. № 708-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/708-2025-%D1%80#Text>;
2. Про затвердження Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 453. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/453-2018-%D0%BF#Text>;
3. Про схвалення Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1027. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1027-2018-%D1%80#Text>;
4. Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність : Наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України від 01.06.2023 № 150/445/2077/5/187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0150905-23#Text>;
5. Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо залучення психологів до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через регіональні/міжрегіональні центри з надання безоплатної правничої допомоги : Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора від 07.02.2023 № 493/5/67/32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-23#Text>;
6. Про реалізацію пілотного проєкту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення» : Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора від 22.07.2024 № 2176/5/501/176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1116-24#Text>.

References

1. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 lypnia 2025 r. № 708-r “Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii zakhystu prav dytyny u sferi yustytzii na period do 2028 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025–2028 rokakh” [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 14, 2025 No. 708-r “On approval of the National Strategy for the Protection of Children’s Rights in the Sphere of Justice for the Period Until 2028 and Approval of the Operational Plan of Measures for its Implementation in 2025–2028”] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/708-2025-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 travnia 2018 r. № 453 “Pro zatverdzhennia Derzhavnoi sotsialnoi prohramy “Natsionalnyi plan dii shchodo realizatsii Konventsii OON pro prava dytyny” na period do 2021 roku [Resolution of the Cabinet

of Ministers of Ukraine dated May 30, 2018 No. 453 “On approval of the State Social Program “National Action Plan for the Implementation of the UN Convention on the Rights of the Child” for the period until 2021]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/453-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

3. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 hrudnia 2018 r. № 1027 “Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii reformuvannia systemy yustytzii shchodo ditei na period do 2023 roku” [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 18, 2018 No. 1027 “On approval of the National Strategy for Reforming the Justice System for Children for the Period Until 2023”]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1027-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

4. Nakaz Ofisu Heneralnoho prokurora, Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ministerstva yustytzii Ukrainy, Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 01.06.2023 № 150/445/2077/5/187 “Pro zaprovadzhennia ta realizatsiiu pilotnoho proiektu shchodo implementatsii mizhnarodnykh standartiv pravosuddia, druzhnogo do dytyny, u praktychnu diialnist” [Order of the Prosecutor General’s Office, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Social Policy of Ukraine dated June 1, 2023 No. 150/445/2077/5/187 “On the introduction and implementation of a pilot project on the implementation of international standards of child-friendly justice in practical activities”]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0150905-23#Text> [in Ukrainian].

5. Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy, Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ofisu Heneralnoho prokurora vid 07.02.2023 № 493/5/67/32 “Pro zaprovadzhennia ta realizatsiiu pilotnoho proiektu shchodo zaluchennia psykholohiv do kryminalnykh provadzen za uchastiu malolitnikh, nepovnolitnikh osib cherez rehionalni/mizhrehionalni tsentry z nadannia bezoplatnoi pravnychoi dopomohy” [Order of the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Prosecutor General’s Office dated 07.02.2023 No. 493/5/67/32 “On the introduction and implementation of a pilot project on the involvement of psychologists in criminal proceedings involving minors and minors through regional/interregional centers for the provision of free legal aid”]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-23#Text> [in Ukrainian].

6. Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy, Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ofisu Heneralnoho prokurora vid 22.07.2024 № 2176/5/501/176 «Pro realizatsiiu pilotnoho proiektu “Prohrama vidnovnoho pravosuddia za uchastiu nepovnolitnikh, yaki ye pidozriuvanymi, obvynuvachenymi u vchynenni kryminalnoho pravoporushennia” [Order of the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Prosecutor General’s Office dated 22.07.2024 No. 2176/5/501/176 “On the implementation of the pilot project “Restorative justice program with the participation of minors who are suspects, accused of committing a criminal offense”]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1116-24#Text> [in Ukrainian].

Tserkunya Liudmyla,

Postgraduate Student at the Department of Criminal Justice
of the Educational and Scientific Institute of Law and Psychology

(National Academy of Internal Affairs, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8183-0362>

GROUNDINGS FOR SUSPENSION OF PRE-TRIAL INVESTIGATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS CONCERNING MINORS

The author analyzed the path to the formation, as well as the prospects for the implementation of strategic goals declared in the National Strategy for the Protection of Children’s Rights in the Sphere of Justice for the Period Until 2028, as well as the measures provided for in the operational plan for its implementation.

It noted which pilot projects have been implemented and are being implemented in Ukraine and are aimed at implementing international standards of child-friendly justice in practical activities.

Particular attention was paid to the status of the implementation of the pilot project - the Restorative Justice Program with the participation of minors who are suspects or accused of committing a criminal offense, the progress of its implementation and the problem of the lack of proper regulatory and legal regulation of the results of the application of the specified Program.

The importance of restorative procedures for minors in criminal proceedings, the need to supplement the grounds for stopping the pre-trial investigation in criminal proceedings against minors, such as the fulfillment of the terms of the mediation agreement, is substantiated.

Attention is drawn to the institution of removing a minor from criminal proceedings provided for by the Strategy, namely the possibility of the prosecutor closing criminal proceedings against minors who have committed criminal misdemeanors or non-serious crimes, as well as against persons who have not reached the age of criminal responsibility for committing the specified category of socially dangerous acts.

Attention is focused on the need to suspend pre-trial investigation in criminal proceedings on offenses of this category in connection with the beginning of the procedure for removing a minor from criminal proceedings, as well as on the mandatory introduction of rehabilitation programs for minors, monitoring the progress of their implementation, and an individual approach to their selection.

Key words: suspension, minors, suspect, restorative justice, mediation, removal from criminal proceedings, closure of criminal proceedings.

Дата першого надходження статті до видання: 27.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025